

**ULOGA SISTEMA SIGURNOSTI BOSNE I HERCEGOVINE U
MIGRANTSKOJ KRIZI, U SVIJETLU KOMPLEKSNOG UREĐENJA
DRŽAVE BOSNE I HERCEGOVINE**

**THE ROLE OF THE SECURITY SYSTEM OF BOSNIA AND
HERZEGOVINA IN THE MIGRANT CRISIS, IN THE LIGHT OF THE
COMPLEX ORGANIZATION OF THE STATE OF BOSNIA AND
HERZEGOVINA**

Stručni članak

Haris Delić, MA*

Sažetak

Specifičnost Bosne i Hercegovine, kao jako složeno uređenje države, je impliciralo čitav niz složenih rješenja u strukturama vlasti i strukturama za provođenje zakona. Ova specifičnost se proteže i na sistem nacionalne sigurnosti BiH, koji u slučaju Bosne i Hercegovine nosi kompromisni naziv „Sistem sigurnosti“, gdje mu se (ne)svjesno oduzima državni/nacionalni atribut. Specifično uređenja država, sa specifično postavljenim sistemom nacionalne sigurnost, je dobila jedan od najvećih izazova u 21 stoljeću, a to zasigurno nelegalne i legalne migracije, kao zadaću da se sa njim iznese, naročito imajući u vidu činjenicu da je BiH, direktno ruti kretanja azijsko-afričkih migranata, na putu prema Europskoj uniji. Posebno je zanimljiv momenat kako se to BiH, kao specifična država, sa specifičnim sistemom sigurnosti bori sa migrantskom krizom, koja je uslovljena sigurnosnim potrebama s jedne strane, te vladavinom prava i humanitarnim načelima s druge strane.

Ključne riječi: Bosna i Hercegovina, sistem nacionalne sigurnosti, migranti, migrantska kriza, državno uređenje.

---

* Magistar sigurnosnih i mirovnih studija (nacionalna sigurnost i demokratsko društvo), trenutno doktorant na doktorskom studiju sigurnosnih i mirovnih studija, a u profesionalnom angažmanu na funkciji Predsjednika Asocijacije za upravljanje rizicima, e-mail: predsjednik@azur.ba, www.azur.ba

Abstract

The specificity of Bosnia and Herzegovina (B&H), as a very complex organization of the state, implied a number of complex solutions in government as well as law enforcement structures. This specificity extends to the system of national security of B&H, which in the case of B&H bears the compromise name "Security System", where it is (un)consciously deprived of the state / national attribute. The specific organization of states, with a specifically set system of national security, has received one of the biggest challenges in the 21st century, and certainly illegal and legal migration, as a task to deal with it, especially given the fact that B&H, directly routes Asian-African migrants, on their way to the European Union. It is a particularly interesting moment how B&H, as a specific state, is struggling with a specific security system with the migrant crisis, which is conditioned by security needs on the one hand, and the rule of law and humanitarian principles on the other.

Key words: Bosnia and Herzegovina, national security system, migrants, migrant crisis, state system

1. UVOD

Problematika migrantske krize, kretanja migranata mahom iz azijskih i afričkih zemalja, je jako dobro poznata pojava koja je prisutna najvećim dijelom na prostorima Europe, intenzivnije od 2015. godine. Bosna i Hercegovina kao zasigurno najranjivija zemlja na trasi kretanja migranata, u ovom trenutku najvećim dijelom podnosi značajan teret migrantske krize. Migrantska kriza se najvećim dijelom usložavanja nakon zatvaranja granica Europske unije, koje se u potpunosti dogodilo u 2020. godini, te tog momenta otvara se posebna etapa problematike za državu Bosni i Hercegovinu i sve njene sigurnosne kapacitete (naročito državne). Migrantska kriza u tom periodu počinje da pokreće i rasplamsava unutrašnje probleme i raslojavanja po različitim strukturama, na način da se migranti isključivo počinju pozicionirati u kampovima, na teritoriji, sa većinski bošnjačkim stanovništvom, od Sarajeva do Krajine. Razlog ovome je činjenica da entitet Republika Srpska i većinski hrvatski kantoni u potpunosti izbjegavaju obaveze

u jednakom podnošenju tereta krize na cijelom teritoriju BiH, već ove probleme ekspresno isporučuju na dio teritorija BiH, sa bošnjačkom većinom.

S jedne strane poroznost istočne granice Bosne i Hercegovine usložnjava problematiku nekontrolisanog ulaska migranata u Bosnu i Hercegovinu, prvenstveno sa područja Republike Srbije, čime BiH nema uvid o broju i strukturi migranata koji nekontrolisano ulaze u BiH. S druge strane stalno vraćanje (ilegalnih, ekonomskih) migranata sa područja Republike Hrvatske, Bosni i Hercegovini pravi dodatni problem, jer strukture sigurnosti BiH nisu sigurne da li su svi vraćeni migranti, uistinu mignati koji su ušli iz BiH u Hrvatsku, ili ima onih koji ulaze iz drugih država u Hrvatsku.

Decentralizirana država Bosna i Hercegovina, nažalost nema efikasnih kapaciteta da se efikasno izbori sa ovakvim izazovima migrantske krize, a od 2020. godine ovu situaciju dodatno usložnjava i dalje prisutna pandemija coronavirusa.

Da bi nadalje shvatili srž problema israživanja, ukratko ćemo izložiti Sistem sigurnosti Bosne i Hercegovine, koji je koncipiran kao načelno jedinstven sistem, na dva odnosno tri nivoa funkcioniranja, i to:

- ✚ Prvi nivo, Nivo Bosne i Hercegovine,
- ✚ Drugi nivo, Nivo entiteta (Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska),
- ✚ Treći nivo, Nivo kantona.

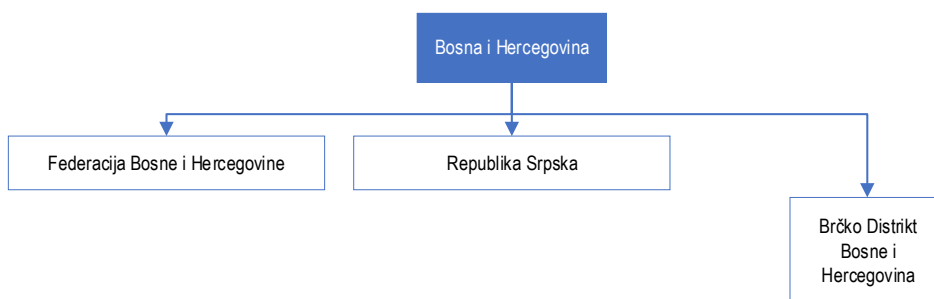
Nivo Bosne i Hercegovine koji je najodgovorniji za vanjsku sigurnost, praktično je razvlašten za operativno provođenje strateških politika i odluka na lokalni nivo*. I više nego ogledan primjer ove tvrdnje je reakcija Ministarstva

---

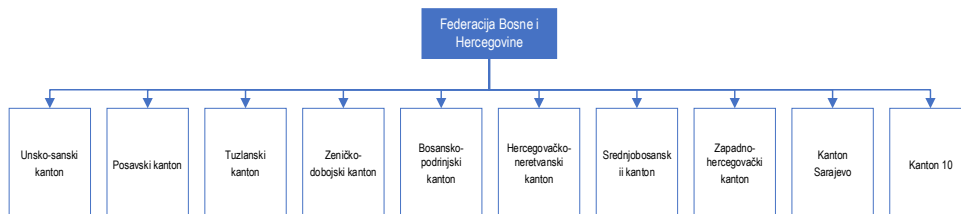
* „MUP HNK (Ministarstvo unutrašnjih poslova Hercegovačko neretvanskog kantona-županije) u pismu Ministarstvu sigurnosti BiH: „ishitreni postupak službe sa strancima neprihvatljiv je: „zbog novonastale situacije vezane za premiješatnje migranata iz bihaća u kasarnu na bradini, MUP Hercegovačko-neretvanskog kantona uputio je pismo Ministarstvu sigurnosti BiH. obavještavamo vas da MUP HNK nije u mogućnosti angažovati policijske službenike i preuzeti pratnju autobusa sa migrantima jer se radi o aktivnostima neusaglašenim sa nivoima vlasti u hnk i jedinice lokalne samouprave u Konjicu. na ovakvo postupanje nas obavezuju zaključci skupštine HNK broj 02-01-vi-015/20 od 31.01.2020.godine – tačka 3 citiramo: "Skupština traži od organa na svim nivoima vlasti u bih da u skladu sa važećim propisima koordiniraju sa nadležnim tijelima u HNK i organima jedinica lokalne samouprave u HNK sve aktivnosti koje se odnose na migrante". isto tako, obavezuje nas i zaključak vlade hnk broj ; 01-01-02-2729/20 sa danas održane sjednice a kojeg vam dostavljamo u pravitku ovog akta. dakle, da bi se udovoljilo vašem zahtjevu i pristupilo realizaciji aktivnosti iz akta veze inzistiramo na poštivanju gore navedenih zaključaka.....“ izvor: faktor.ba, od 29.12.2020. / 21:07, datum pristupanja 12.07.2021. godine.

unutrašnjih poslova Hercegovačko-neretvanskog kantona, koji je odbio da provede odluku Ministarstva sigurnosti BiH, po pitanju praćenja i smještaja migranata na teritoriju Hercegovačko-neretvanskog kantona. I sve ovo prolazi bez bilo kakve mogućnosti direktne naredbe višeg organa sigurnosti, ka nižem organu sigurnosti, o sankcijama da ne govorimo.

Državno uređenje Bosne i Hercegovine je postavljeno na način da je Bosna i Hercegovina sastavljena iz dva entiteta i Brčko distrikta BiH, koji imaju vlastite dijelove sistema sigurnosti, koji nije direktno podređen državnom sigurnosnom aparatu, prvenstveno nije podređen Ministarstvu sigurnosti BiH. Situaciju naročito usložnjava Federacija Bosne i Hercegovine, koja ima dodatnih 10 kantona, koji također nemaju direktnu odgovornost prema nivou vlasti u Federaciji Bosne i Hercegovine, što karakteristično i za sigurnosni aparat (unutrašnja sigurnost).*

Ilustracija 1: Prikaz uređenja Bosne i Hercegovine*

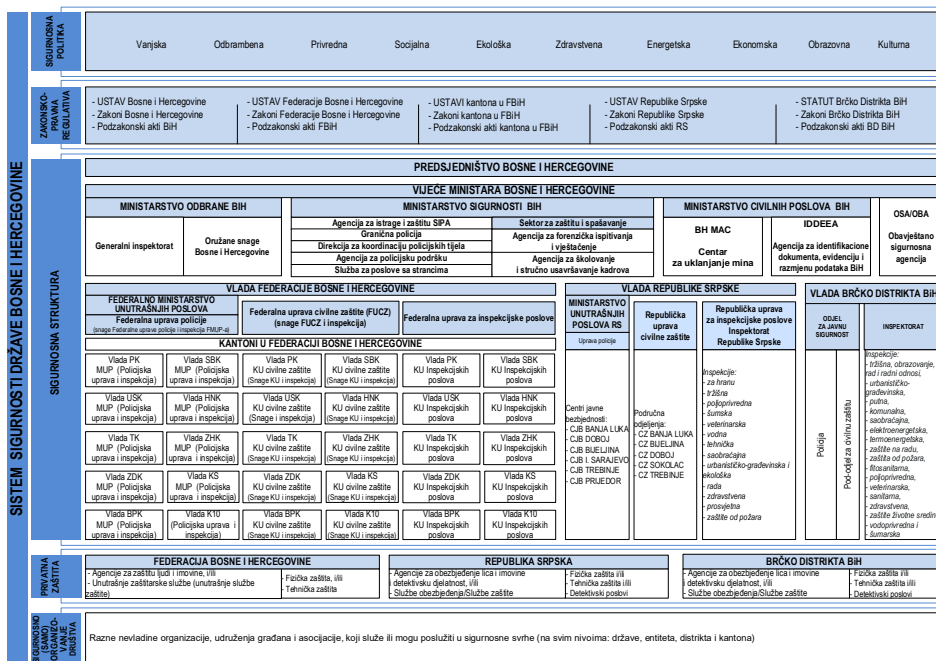
Ilustracija 2: Organizacija Federacije Bosne i Hercegovine*

* Primjera radi, Federalni ministar unutrašnjih poslova nije nadređen niti jednom ministru kantonalnih MUP-ova u Federaciji BiH, što dodatno komplicira situaciju kada je u pitanju brza reakcija u stanju kriznih i vanrednih situacija. (Op.a, 10.07.2021. godine)

* Ustav Bosne i Hercegovine, ilustraciju sačinio autor rada, dana 15.07.2021. godine.

* Ustav Federacije Bosne i Hercegovine, ilustraciju sačinio autor rada, dana 15.07.2021. godine.

Posljedično, kompliciran sistem uređenja Bosne i Hercegovine, dodatno je preslikan na sistem sigurnosti, koji ima čitav niz agencija i službi u sistemu sigurnosti, od koji niti jedan veći nivo nije subordinativno postavljen prema nižem nivou. Također posebnost ovoga sistema je iskazana i u samom njegovom nazivu gdje sistem ne nosi uobičajeni naziv *sistem nacionalne sigurnosti*, već naziv „sistem sigurnosti“, što je svojevrsan neprincipijelan vid kompromisa, gdje se sistem nacionalne sigurnosti BiH oslabio, kroz ukidanje nacionalnog, odnosno državnog prefiksa.

Ilustracija 3: Struktura sistema sigurnosti Bosne i Hercegovine (Cikotić, Smajić, Delić, Subašić, 2018:47)

Kada smo izložili specifičnost državnog uređenja BiH, te sistema sigurnosti BiH, imamo jasnu sliku strukture i organizacije sistema sigurnosti BiH, što implicira i strukturu odgovora na izazove. Naravno ovome dodatno kumuje politička volja, što je uvijek sastavni dio bilo kakvog odlučivanja i napretka / kočenja u BiH.

Iako specifičan, ovaj sistem je jedini odgovor države na izazove, a samim tim i na migrantsku krizu. U odgovoru sistema sigurnosti, treba istaknuti i ulogu Ministarstva odbrane BiH, kao organa koji daje podršku Ministarstvu sigurnosti BiH, naročito u materijalno tehničkim sredstvima. Intenziviranjem

saradnje i kontakata sa lokalnim vlastima i lokalnim sigurnosnim strukturama, Ministarstvo sigurnosti BiH je postiglo značajne rezultate u formiranju i održavanju kampova, naročito na području Unsko-sanskog kantona, ali Kantona Sarajevo. Uključenje nevladinih organizacija u strukturalni dijalog sa akademskom zajednicom, strukturama vlasti i međunarodnih organizacija, polučilo je krajem 2020. godine rezultate u vidu zaključaka i akcionih planova, što je dodatna vrijednost i doprinos rješavanju ove krize, kroz uključenje svih elemenata koji mogu dati odgovor u ovoj krizi*

Situaciju migrantske krize dodatno komplicira i stanje sa pandemijom, gdje imamo potencijalne prenositelje zaraze između migranata, ali i prema domicijelnom stanovništvu. Nadalje krivična djela koja rade migranti međusobno (povrjeđivanja), te prema domicijelnom stanovništvu u vidu imovinskih i krvnih delikata, polako mijenja i stav „domaćina“, prema migrantima, od prijateljskog ka neprijateljskom. Ponašanje migranata je dodatno uticalo na stanje smanjenja osjećaja sigurnosti lokalnih građana, u vlastitim zajednicama, što mijenja ustaljene navike domaćeg stanovništva, te im unosi strah za sigurnost, svojih najbližih, vlastitu sigurnost, te sigurnost njihove imovine.

Evidentno je da trenutno postoje određeni dogovori niva sigurnosti BiH, i lokalnog nivoa, ali to je sve na bazi dogovora, a ne sistemskog odgovora, kakav treba biti prisutan, naročito u krizama. Situaciju i dalje podgrijanom drži frustracija migranata koji su „zapeli“ u Bosni i Hercegovini i koji svakodnevno pokušavaju ilegalno preći granicu sa susjednom Hrvatskom, koja ih nehumano tretira, te ponovno vraća BiH, dodatno frustrirane. Različite grupacije migranata koje potiču sa različitih područja ili iz različitih država što dodatno pogoduje njihovim međusobnim klanovskim pozicioniranjima i obračunima unutar kampova, ali izvan njih.

Iz naprijed izvedenih činjenica, jasno je da Bosna i Hercegovina bez pomoći međunarodnog faktora neće moći da efikasno iznese teret migrantske krize, naročito što migranti i dalje pristižu na teritorij Bosne i Hercegovine, te

---

* Asocijacija za upravljanje rizicima je zajedno sa Ministarstvom sigurnosti BiH, Međunarodnom organizacijom za migracije i akademskom zajednicom u decembru 2020. godine, je organizirala okrugli stol sa tri panela, koji su dali određene zaključke. Tematika se prostire u stručnim i naučnim sferama, sigurnosti, ekonomije i zdravstva, u korelaciji sa ljudskim pravima i slobodama, kroz tri panela na temu migracija:

- a) Panel – Političko-sigurnosni
- b) Panel - Ljudska prava
- c) Panel - Zdravstvena prizma

da se u ovom slučaju pouzdano ne zna koliki je broj migranata trenutno u Bosni i Hercegovini, a naročito kakve sigurnosne prijetnje nosi neidentificirani dio migranata koji borave u BiH. Jasno je da bi bilo koja sigurnosna-složena (re)akcija ovih osoba na teritoriji zemalja Europske unije ili Amerike, bila identificirana sa Bosnom i Hercegovinom, zemljom u kojoj je inkriminisana osoba (migrant) boravila, više nego li sa zemljom projekla migranata !!? Ovo je izvjesna i najveća opasnost po međunarodni ugled BiH, te najgori mogući scenarij u međunarodnim vodama, po pitanju migrantske krize, u slučaju BiH. Ovaj scenarij se pod svaku cijenu mora spriječiti i preduprijeti uz pomoć međunarodnog faktora. I na kraju ipak su i migranti ljudska bića i veći dio njih je konstruktivni dio svojih domicijelnih društava, koji je bio izložen radnim prijetnjama i stradanjima, te zaslužuje da dobije adekvatna ljudska prava u svim zemljama svog proputovanja, do finalne destinacije, izvjesno negdje u zapadnoj Europi, što im je i cilj.

LITERATURA

1. Bajramović, Z., (2006). Upravljanje ljudskim resursima sigurnosnog sektora Bosne i Hercegovine, Fakultet političkih nauka, Sarajevo
2. Beridan, I., Tomić, M. I., Kreso, M., (2001). Leksikon Sigurnosti, DES, Sarajevo
3. Cikotić S., Smajić M., Delić H., Subašić N., (2018). Nacionalna sigurnost i privatna zaštita, Fakultet političkih nauka, Sarajevo
4. Cikotić, S., (2017). Liderstvo i nacionalna sigurnost, Šahinpašić i Fakultet političkih nauka Sarajevo, Sarajevo
5. faktor.ba, od 29.12.2020./ 21:07, datum pristupanja 12.07.2021. godine,
6. <https://www.belisce.hr/novosti/udrug-a-puks-sto-je-krizna-situacija-sto-su-dvije-krizne-situacije/>,
7. <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=34066>,
8. Izvještavanje o migracijama i izbjeglicama – preporuke za novinare, UNHCR i IOM, 2018. godine
9. Nikač, Ž., Korajlić, N., Bećirović, M., Evropski nalog za hapšenje i predaju kao supstitut ekstradicije u EU. Kriminalističke teme 1-2., FKKSS
10. Okvirni sporazum za mir u Bosni i Hercegovini, 1995. godina
11. Okvirni zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća (Službeni glasnik BiH, broj: 50/08)
12. Sigurnosna politika Bosne i Hercegovine, 2006. godina
13. Statut Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, ("Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH", br: 1/00 i 24/05)
14. Ustav Bosne i Hercegovine (Annex 4. Okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini) (Službeni glasnik BiH, br: 25/09)
15. Ustav Federacije Bosne i Hercegovine (Službene novine FBiH, broj: 1/94), sa izmjenama iz 2013. godine
16. Ustav Republike Srpske ("Službeni glasnik RS", br: 21/92 - prečišćen tekst, 28/94 - Amandmani XXVI-XLIII, 8/96 - Amandmani XLIV-LI, 13/96 - Amandman LII, 15/96 - ispr., 16/96 - Amandman LIII, 21/96 - Amandmani LIV-LXV, 21/02 - Amandmani LXVI-XCII, 26/02 - ispr., 30/02 - ispr., 31/02 - Amandmani XCIII-XCVIII, 69/02 - Amandmani XCIX-CIII, 31/03 - Amandmani CIV i CV, 98/03 - Amandmani CVI-CXII, 115/05 - Amandman CXIV, 117/05 -

Amandmani CXV-CXXI i 48/11 - Amandman CXXII i "Sl. glasnik BiH", br. 73/ - odluka US BiH)

17. Zakon o vanrednim situacijama (Službeni glasnik RS br. 111/09 , 92/11 , 93/12)
18. Zakon o Vijeću ministara BiH („Službeni glasnik BiH“, br: 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07, 24/08) prečišćeni tekst -
19. Zakon o Vladi Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH", br. 22/18 - prečišćen tekst, 49/18, 8/19, 10/19 i 32/19)
20. Zakon o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine (Službene novine FBiH, br: 1/94, 8/95, 58/02 i 19/03)
21. Zakon o Vladi Republike Srpske (Službeni glasnik Republike Srpske, br: 118/08)
22. Zakon o zaštiti i spasavanju u vanrednim situacijama Republike Srpske („Službeni glasnik RS“, br: 121/12).